

Kunst

Neil Harbisson er tidenes første offisielle **kyborg**. – Mot slutten av 2020 tror jeg folk flest vil akseptere å se mennesker med andre sanser og nye kroppsdelene i gatene.

TEKST *Line Tiller* FOTO *Johannes Worsøe Berg*
Barcelona / New York

NEIL HARBISSON (33) SER verden i svart-hvitt. Han ble født fargeblind, men er likevel klar over diverse fargerelaterte ting vi uten den sjeldne diagnosen akromatopsi ikke kunne ane. Som at mennesker ikke er melkehvite, rosa eller kullsvarte i huden, men heller alle en versjon av oransje. Neil Harbisson kan vite om de infrarøde alarmstrålene er påslått i bankfilialen, og fortelle graden av ultrafiolett stråling utendørs. Etter å gjennomført kunstprosjektet «Capital Colors of Europe», konkluderte han med at Oslos arkitektur består av mest blått og oransje.

Neil Harbisson fra Barcelona vet alt dette, fordi han i 13 år har hørt farger. Via en antenne, permanent tilkoblet hjernen.

– DU kan lytte til himmelen?

– Ja.

– Du kan spise en sang?

– Ja.

– Hvilke smaker best?

– Vivaldi, for eksempel, der er det mye grønt. Mens Amy Winehouse sine sanger er veldig røde, mye tomater.

– Hvordan høres ansiktet mitt ut?

– Håret er en solid G-tone. Øynene har samme blåfarge som Leonardo DiCaprio, en høy C +2.

– Hva er favorittfargen din?

– Infrarød. Den låter mest fredfull.

HJERNENS SOFTWARE. Under Harbissons musikkstudier i England i 2003, ble han bergtatt av en kybernetikk-klasse. Etter en prat med foreleser og «framtidingsingeniør» Adam Montandon, utviklet de «The Eyeborg», en antenne tilkoblet en fem kilo tung datamaskin og en lyssensor som avleser farger ved å gjengi et vidt spekter av dype og skrikende toner. En ny tone ble designet for hver lille fargenyans i det 360-graders fargehullet, i tillegg til farger menneskeøyet ikke kan se. Med et høreapparat i øret og hodepine i fem uker, tvang Harbisson seg gjennom et intenst og konstant støynivå, helt til lydene ble en del av ham. Siden har hjernen aldri fått fred. For endelig fikk han oppleve det alle i barndommen hadde snakket så underlig om, dette «jeg elsker blå», eller «bruk den røde pennen».

– Da jeg som 11-åring skjønte hva jeg gikk glipp av, begynte jeg å hate farger. Jeg gikk bare i svarte og hvite klær de neste ti årene, nektet å kle meg i noe som for meg var usynlig, sier Harbisson.

I dag, på ethvert fortau, er han den minst usynlige. Når han våkner om morgenen, lytter han til klesskapet, velger en artig tone, og ender ofte opp med lakserosa dressjakke, skoggrønne sokker og indigo genser. Nå sitter han litt duknakket under en romersk søyle i Barcelona og plukker storknet lær fra en havblå ytterjakke. Han har sløyfe i halsen, ved brystlommen henger et legohjerte. Antennen, eller «organet» som han selv kal-

XXXXXX XXXXXX

→ ler den sorte centimetertykke bøyelige stangen som stikker ut fra bakhodet hans, er blitt oppdatert minst fem ganger. Det vil si, han har gjort software-oppdateringer på seg selv. I 2004 anerkjente britiske passmyndigheter ham som kyborg, en blanding mellom menneske og maskin, da de godtok passbilde med antennen. Men denne ettermiddagen, et tiår senere, skjuler ikke forbigående sin skepsis.

– Jeg blir stirret på og ledd av daglig. Folk hvisker, tisker og roper alt mulig.

– Slik som?

– RoboCop, insekt, marsboer, teletubby, E.T. Slengbemerkingene kan komme fra alt fra restaurantmedarbeidere til ektepar på t-banen. Det er jo sårende noen ganger.

– Sier du noe tilbake?

– Aldri. Kyborgisme er ikke enkelt å forklare én til én, men mot slutten av 2020 tror jeg folk flest vil akseptere å se mennesker med andre sanser og nye kroppsdeler i gatene.

FARGER FRA FRAMTIDEN. Etter lang tids leting fant Harbisson i 2013 en nysgjerrig og villig kirurg i hjembyen. I fire timer lå han på magen, mens spesialskruer, datachips, antenne og blå-tann-funksjon ble operert direkte inn i skallen. I dag er antennen en del av hodet hans, en egen sans det tok et halvt år å venne seg til. Den tunge ryggsekken og ørepluggene er borte.

Lyder fra sensoren, hengende en fingerlengde over den blonde panneluggen hans, sendes direkte til det indre øre via såkalt «bone conduction», gjennom vibrasjoner i benet. Om han slår på wi-fi-funksjonen, kan han også motta telefonsamtaler. Den første som ringte hjernen hans var venninnen, komikeren Ruby Wax. Stemmen hennes var som en høy og tydelig tanke, men Harbisson kunne ikke svare. Derfor bruker han fortsatt vanlig telefon til slikt.

En av internett-kanalene er koblet på NASAs internasjonale romstasjon, han hører altså verdensrommet, «med farger i en helt annen dimensjon». Men tonene fra et helt univers av ultrafiolett er svært skarpe, så han jobber med tilvenningen. Fordi jordens fargeskala har blitt for gjentagende.

Det neste steget vil være å lytte til solen, sier han, «hvor et endeløst antall farger finnes». Solen, som vi opplever som gul, men som egentlig er hvit.

– Vi oppfordres stadig til å utvikle vår intelligens, gjerne på skole og universitet, vår spiritualitet i kirkesamfunn, The Cyborg Foundation ønsker å øke kunnskap rundt sansene våre, og utvikle dem, sier Harbisson.

Han grunnla organisasjonen, verdens første i sitt slag, i Barcelona i 2010, men flyttet nylig til New York. Samtidig som de jobber for å spre informasjon og promotere kyborg-kunst, hjelper de mennesker med å bli kyborger og kjemper for deres ret-

tigheter. Blant annet til å bli operert.

– Vi sammenligner oss litt med transkjønnede. Født i feil kropp. Det fins et voksende undergrunnsmiljø av trans-arter. De er gjerne folk født på 90-tallet som ikke føler seg hjemme i en menneskekropp. De ønsker dyriske sanser, som å kunne se bedre om natten for eksempel.

Han retter ryggen og knekker nakken forsiktig.

– De vil ikke lenger bruke teknologi, de vil være teknologi.

DYRISKE SANSER. Ifølge The Cyborg Foundation teller kyborger flere tusen mennesker verden over. Mange med implantert teknologi har gjort så av medisinske grunner. Har du en pacemaker, er du praktisk talt en kyborg. Og så fins de med armer, bein og fingre laget av ledninger og metall. De aller nyeste protesene vil til og med la brukeren føle det «teknofingeren» rører.

– Mens innvendig kan du plassere en magnet, eller implantere en chip for å åpne og lukke dører. Også har du psykologiske kyborger, uten teknologi involvert.

Harbissons kollega Moon Ribas, har en seismisk sensor gravd inn ved albuen, mest for gøy. Koblet til wi-fi, kjenner hun dirring hver gang et jordskjelv oppstår ett sted i verden. Men Harbisson og Cyborg Nest, utvikler også nyttige kroppstillegg, som en kraftigere luktesans, for å oppdage farlige gasser for eksempel under en brann.

– Jeg snakker ikke om en ny nese, men eksempelvis et ekstra lag med hud. Det fins også kybernetiske tatoveringer, med blekk som leder strøm.

– Men vil du lukte gassene, i nesen?

– Nei, du vil føle lukten i hjernen, men gjennom «huden».

Øreringer som presser hardere jo mer luftforurensning det er utendørs, har de også tenkt på, samt vibrerende «kompass-sensorer» som gir beskjed om hvor nord er. En innebygd GPS-funksjon, et naturlig instinkt kalt magnetosepsjon, som blant annet duer og delfiner har. Og som mennesket en gang hadde.

– I dag er vi alle fargeblinde. Vi er alle døve. Det spørs hvilke dyr du sammenligner mennesket med. Det fins nye ting å oppdage, hvorfor begrense oss. Det viktigste er å gjøre hjernen, →

Neil Harbisson
Katalansk kunstner

Født totalt fargeblind (akromatopsi).

Konstruerte i 2003 «The eyeborg», en antenne som forvandler farger til lyd. Året etter ble han offisielt anerkjent som kyborg av britiske passmyndigheter. For tre år siden ble antennen permanent implantert i hodeskallen hans. **Utdannet** ved musikklinjen på Dartington College of Arts i England. **Opprettet** The Cyborg Foundation i 2010, og driver nå organisasjonen fra New York. Hjelper mennesker med å bli kyborger og er involvert i Cyborg Nest, som utvikler nye sanser og kroppsdeler. Er en anerkjent kunstner innen grafisk design, musikk og performancekunst. **Han** har mottatt diverse innovasjonspriser og reiser verden rundt for å hol-

Det fins et voksende undergrunnsmiljø av trans-arter. De er gjerne folk født på 90-tallet som ikke føler seg hjemme i en menneskekropp. De ønsker dyriske sanser

NEIL HARBISSON – kyborg

Jeg er en organisme interessert i å lære fra andre arter, og ta i bruk det jeg føler er nyttig eller nødvendig. Uten noen form for hierarki. Dette er post-humanisme. Det er design. Det er kunst.

NEIL HARBISSEON – kyborg

→ og ikke nødvendigvis kroppen, vant med nye funksjoner. Så kompass-sensoren kan være piercet, det vi kaller en «ekstern sans», og trenger ikke være implantert. Mange tror vi vil bli roboter, nei, vi vil heller havne et skritt foran, men det handler ikke om å skulle gå «bakover eller framover» i evolusjonen. Jeg er en organisme interessert i å lære fra andre arter, og ta i bruk det jeg føler er nyttig eller nødvendig. Uten noen form for hierarki. Dette er posthumanisme. Det er design. Det er kunst.

EAT YOUR WORDS. Som kunstner har Harbisson blitt sammenlignet med Marina Abramović og Yoko Ono. Han maler musikk, han fargekoder kjente taler og lager lydportretter av ansikter. Hår, hud, lepper og øynene til blant annet Woody Allen, Nicole Kidman og Al Gore er blitt scannet av Harbisson. Han synes Prins Charles høres harmonisk ut. Nå skal han koke sanger.

– I samarbeid med kokkebrødrene på verdens beste restaurant, El Cellar de Can Roca i Girona, har jeg utviklet et slags «lp»-system som avspiller matfargene på tallerkenen din. Jordi Roca komponerer nå ingrediensene til Beethovens «Ode to Joy». I høst håper vi å samarbeide med MoMa, og musikere interessert i natur og teknologi, som Björk eller Patti Smith. Vi vil lage en app, og etter hvert selge musikkmiddagoppfinnelsen.

Kanskje vil tenåringsen som elsket Justin Biebers «Baby» spise mer rødbetter («Biebers musikk har faktisk gått fra mye rosa til et bredere spekter av farger i det siste»). Kanskje vil samboreren som hater å stå på kjøkkenet lage fruktkompott basert på Nirvana.

– Det blir en ny type gastronomi. En som vekker den siste og femte sansen rundt mat, nemlig hørselen.

GRÅSKALAFORDELEN. Politi har forsøkt å dra ut Harbissons antenne under en demonstrasjon, han nektes inngang på kasinoer, får trøbbel i kirker og på strender og offentlige toaletter blir folk sure fordi de tror han filmer dem.

– Jeg er skyld i mange ukomfortable situasjoner, sier han og smiler svakt på skrå.

Han ser mot vårutsprungne trekroner. Likevel ville han aldri unnvært sin selvlagde kroppsdelen.

– Mitt mål var aldri å se farger. Jeg ville bare være en del av samtalen, skjønne det sosiale elementet og utvide mitt syn på virkeligheten. Men jeg ønsker faktisk ikke å bli kvitt mitt gråskalablikk. Folk tror det er underordnet å ikke være som dem, å se i farger, men det er feil. Jeg ser bedre enn deg om natten, har godt langdistansesyn, husker former bedre, og kan brukes i militæret for å oppdage kamuflasje. Vi er ikke dårligere, selv om vi er annerledes.

Nettopp dette med «vi» og «dem» er noe Harbisson irriterer seg over. Så han har sendt et brev til Sverige. Software-chipen